ECONOMICUS

KPSS A GRUBU 2027

MAKRO İKTİSAT VE PARA-BANKA-KREDİ

KONU ANLATIMLI

DİLEK ERDOĞAN KURUMLU

- Müfettişlik
- Uzmanlık
- Denetmenlik
- Banka Sınavları
- Gelir Uzmanlığı
- Vergi Müfettişliği
- Hâkimlik
- Sayıştay
- Kaymakamlık

VİDEO DERS HEDİYELİ

- Konu Anlatımlı
- Örnekler
- Yorumlar
- Uyarılar
- Pratik Bilgiler
- Özgün Sorular ve Açıklamaları

Video derslere ve kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Dilek ERDOĞAN KURUMLU

ECONOMICUS

MAKRO İKTİSAT VE PARA-BANKA-KREDİ KONU ANLATIMLI

ISBN 978-625-5442-09-3

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarına aittir.
© Pegem Akademi
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

20. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim
Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahâlle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

ÖN SÖZ

Değerli adaylar;

Toplumda en değerli beşeri sermayemiz olan sizler, yıllarca girdiğiniz sınavlardan sonra yeni bir sınavla daha karşı karşıyasınız. Devlet kurumlarına atanmak, özellikle uzman ve müfettiş olabilmek için önce KPSS barajını geçmeli ve o kadrolara KPSS Alan Bilgisi'nden alacağınız puanlarla başvuru hakkı elde etmelisiniz. Zor bir süreçle karşı karşıyasınız fakat bu sürecin sonunda elde edeceğiniz mevkileri düşünürseniz bu güçlüklere çok daha rahat katlanabilirsiniz.

Çok önemli olan bu süreçte, Alan Bilgisi'nde biliyoruz ki hepinizin en büyük korkularından biri "iktisat". Analizleri, formülleri, yorumları... İktisatta her gün yeni bir şey keşfeder; bu engin denizde istediğiniz kadar açılabilirsiniz! Fakat bizim amacımız bu denizde sizi kaybetmek değil güvenli bir yolla sonuca ulaştırmaktır. Bu amaçla hazırlanan kitabımızda size en pratik ve en kolay test yöntemleriyle iktisadı öğretmek ve her şeyden önemlisi korkulan değil sevilen bir iktisat dersi sunmak hedeflenmiştir. Ayrıca sadece KPSS soruları değil, kurumların müfettişlik ve uzmanlık sınav soruları da dikkate alınarak KPSS sonrası da kütüphanenizde bulunması gereken bir kitaba dönüştürülmüştür.

KPSS Alan Bilgisi'nde iktisat branşında toplam soru sayısı 40'tır. Sınavdaki soruların konu dağılımı aşağıda belirtildiği şekildedir:

- ✓ *Mikro İktisat* → *12*
- ✓ *Makro İktisat* → *10*
- ✓ *Para - Banka-Kredi* → *4*
- ✓ *Uluslararası İktisat* → *4*
- ✓ *Büyüme ve Kalkınma* → *4*
- ✓ *Türkiye Ekonomisi* → *4*
- ✓ *İktisadi Doktrinler Tarihi* → *2*

Yayında emeği geçen herkese sonsuz teşekkür eder, ***tüm sınavlarınızda başarılar dilerim****.*

QR kod ile ilgili bilgiler bir sonraki sayfada yer almaktadır.

Dilek ERDOĞAN KURUMLU

Baskı tarihinden sonra yapılan mevzuat güncellemelerine QR ile ulaşabileceğiniz arti.pegemkampus.com adresinden aktive edeceğiniz e-Kitap'tan ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

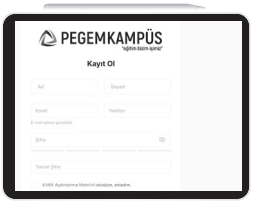

1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım
Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

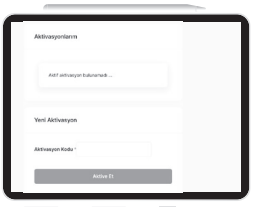

2. Adım
Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan **“Aktivasyonlarım”** sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

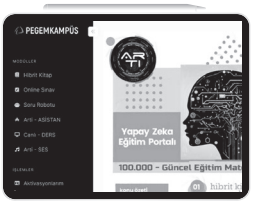

Kazıyınız

3. Adım
Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen **”Hibrit Kitap”** sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.10.2027 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM Makro İktisada Giriş

KLASİK VE KEYNESYEN YAKLAŞIM 3
Makro Ekonominin Performans Göstergeleri 4
Makro Ekonomik Amaç ve Araçlar 5
MAKRO İKTİSATTA TEMEL KAVRAMLAR 5
Fiyat Endeksleri 5
Nominal ve Reel GSYİH 6
MİLLÎ GELİR HESAPLAMALARI 7
GSMH ve GSYİH 7
Potansiyel GSMH 8
ÖNEMLİ ÖZDEŞLİKLER 10
Makro Ekonomik Kuramların Karşılaştırılması 11
TEST-1 KURUM SORULARI 12
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 16
TEST-2 21
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 24

2. BÖLÜM Basit Keynesyen Model ve Millî Geliri Belirleyen Faktörler

TÜKETİM HARCAMALARI VE TÜKETİM FONKSİYONU 31
Tüketim ve Gelir Arasındaki İlişki 32
TÜKETİM TEORİLERİ 33
TASARRUF VE TASARRUF FONKSİYONU 35
Tasarruf Fonksiyonu 35
Marjinal ve Ortalama Tasarruf Eğilimi 36
Marjinal ve Ortalama Tüketim Eğilimi 36
YATIRIM VE YATIRIM FONKSİYONU 39
Yatırım Fonksiyonu 39
Sermayenin Marjinal Verimliliği 40
Tobin'in q Teorisi 41
Kredi Tayınlaması 42
KAMU HARCAMALARI (G) 44
NET İHRACAT (NX) 44
TEST-1 KURUM SORULARI 47
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 52
TEST-2 57
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 60

3. BÖLÜM Denge Millî Gelir Düzeyinin Belirlenmesi ve Çarpan Analizi

KEYNESYEN TOPLAM HARCAMALAR YAKLAŞIMI 67
TASARRUF-YATIRIM EŞİTLİĞİ YÖNTEMİ 70
Sızıntılar 70
Enjeksiyonlar 70
DENGE MİLLÎ GELİR DÜZEYİNİN DEĞİŞMESİ VE ÇARPAN ANALİZİ 71
Çarpan (Çoğaltan) Analizi 71
TAM İSTİHDAM DUVARI DEFLASYONİST VE ENFLASYONİST AÇIK 73
Otomatik İstikrar Sağlayıcılar (Otomatik Stabilizatör) 75
HIZLANDIRAN PRENSİBİ 75
Ricardo-Barro Hipotezi 77
ÇARPAN (ÇOĞALTAN) SÜRECİNDE AŞAMALAR 78
TEST-1 KURUM SORULARI 80
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 86
TEST-2 92
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 95

4. BÖLÜM Paranın Makro Ekonomideki Rolü

PARA 101
Para Çeşitleri ve Benzerleri 101
Paranın Evrimi 101
Paranın İşlevleri ve Özellikleri 101
KAYDİ PARA (MEVDUAT PARASI) 102
PARA ARZI 103
Para Arzı Tanımları 103
PARA TALEBİ 104
Klasik Para Talebi 104
Keynesci Para Talebi 105
Modern Miktar Kuramı 105
PARA PİYASASINDA DENGE 106
Para Talebinin Faiz Esnekliği 107
Para Talebinin Faiz Esnekliğinde Düşünceler 107
TEST-1 KURUM SORULARI 108
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 110
TEST-2 112
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 114

5. BÖLÜM Paranın Makro Ekonomideki Rolü ve Para Politikasının Etkinliği

KLASİKLER 119
Miktar Kuramı 120
Cambridge Yaklaşımı 121
KEYNES 122
MONETARİSTLER (MODERN MİKTAR KURAMI) 124
PARA PİYASASINDA DENGE 126
FAİZ ORANLARININ BELİRLENMESİ 126
Klasik Faiz Kuramı 126
Ödünç Verilebilir Fonlar Kuramı 127
Keynesyen Faiz Kuramı 128
Neo - Keynesyen Sentez 129
Tobin'in Portföy Kuramı 129
NOMİNAL FAİZ VE REEL FAİZ ORANI 129
TEST-1 KURUM SORULARI 131
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 138
TEST-2 144
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 148

6. BÖLÜM Parasal Aktarım Mekanizmaları

HARCAMA KANALLARI 153
Klasikler (Direkt Kanal) 154
Keynes (Dolaylı Kanal) 154
Monetaristler (Parasalcı Görüş) 155
Yeni Klasikler 156
Yeni Keynesyenler 157
Portföy Dengesi Yaklaşımı 158
Reel Konjonktür Yaklaşımı/Reel Döngü Teorisi 158
KONJONKTÜREL DALGALANMALARIN NEDENİNİ TOPLAM TALEBE BAĞLAYAN KONJONKTÜR TEORİLERİ 159
PARA ARZINDAKİ DEĞİŞMENİN FAİZ ORANI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 159
Likidite Etkisi 159
Gelir Etkisi 159
Fiyat Etkisi 159
Fisher Etkisi 159
TEST-1 KURUM SORULARI 160
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 163
TEST-2 166
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 169

7. BÖLÜM IS-LM Analizi

MAL PİYASASINDA DENGE (IS EĞRİSİ)....177
IS Eğrisi....177
IS Eğrisinde Kaymalar....178
IS Eğrisinin Denklemi ve Eğimi....179
PARA PİYASASI DENGESİ (LM EĞRİSİ)....181
LM Eğrisi....181
LM Eğrisinde Kaymalar....182
LM Eğrisinin Eğimi....182
MAL VE PARA PİYASALARININ BİRLİKTE DENGESİ (GENEL DENGE)....183
Dengesizlikler ve Dengesizliklerin Giderilmesi....184
IS-LM Modelinde Dört Uç Durum....185
PARA VE MALİYE POLİTİKALARININ ETKİNLİĞİ....185
Keynesyen Bölge....185
Ara Bölge....186
Klasik Bölge....187
TEST-1 KURUM SORULARI....188
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ....192
TEST-2 KURUM SORULARI VE DİĞERLERİ....199
TEST-2 KURUM SORULARI VE DİĞERLERİNİN ÇÖZÜMLERİ....202

8. BÖLÜM Toplam Talep (AD) -Toplam Arz (AS) Analizi

TOPLAM TALEP EĞRİSİ (AD)....209
Toplam Talep Eğrisinin Negatif Eğimli Olma Nedenleri....210
Toplam Talep Eğrisinin Eğimi....211
Toplam Talep Eğrisinin Kayması....211
Talep Yönetimi Politikaları Olarak Maliye ve Para Politikaları....212
TOPLAM ARZ EĞRİSİ (AS)....214
TOPLAM ARZ EĞRİSİ MODELLERİ....215
Keynesyen Toplam Arz Modeli....215
Klasik Toplam Arz Modeli....215
Monetarist Toplam Arz Eğrisi....215
Pozitif Eğimli Toplam Arz Eğrisi....216
Yeni Klasik Toplam Arz Modeli....217
Neo Keynesyen Toplam Arz Modeli....218
Reel Konjonktür Toplam Arz Modeli....218
GENİŞLETİCİ PARA VE MALİYE POLİTİKALARI....219
Keynesyen Bölge....219
Ara Bölge....219
Klasik Bölge....220
TEST-1 KURUM SORULARI....221
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ....228
TEST-2....235
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ....238

9. BÖLÜM Açık Ekonomi (IS-LM-BP Analizi)

ÖDEMELER BİLANÇOSU....245
DÖVİZ KURU VE DÖVİZ KURU SİSTEMLERİ....246
Sabit Döviz Kuru Sistemi....247
Esnek Döviz Kuru Sistemi....247
MARSHALL-LERNER KOŞULU VE J EĞRİSİ....248
ÖDEMELER BİLANÇOSU DENGESİ....250
BP Eğrisinin Kayması ve Eğimi....250
Açık Ekonomide IS ve LM Eğrisi....251
MUNDELL-FLEMING MODELİNDE POLİTİKALARIN ETKİNLİĞİ....252
TAM SERMAYE HAREKETLİLİĞİ....252
Genişletici Para Politikası....252
Daraltıcı Para Politikası....253
Genişletici Maliye Politikası....254
TAM SERMAYE HAREKETSİZLİĞİ (KONTROLÜ)....255
Genişletici Maliye Politikası....255
Genişletici Para Politikası....256
KISMİ (SINIRLI) SERMAYE HAREKETLİLİĞİ....257
Genişletici Maliye Politikası....257
Genişletici Para Politikası....259
Sonuç....260
TEST-1 KURUM SORULARI....261
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ....263
TEST-2....266
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ....268

10. BÖLÜM Enflasyon ve İşsizlik

ENFLASYON VE ENFLASYON TÜRLERİ 273
Enflasyonun Maliyetleri 274
Para ve Enflasyon İlişkisi 275
SENYORAJ VE ENFLASYON VERGİSİ 276
Para İkamesi 276
ENFLASYON VE VERGİ (LAFFER EĞRİSİ) 277
İŞSİZLİKLE İLGİLİ BAZI GÖSTERGELER VE TAM İSTİHDAM 278
İşsizlik Türleri 279
Doğal İşsizlik Oranı 281
Beveridge Eğrisi 282
ENFLASYON VE EKSİK İSTİHDAM (İŞSİZLİK) ARASINDAKİ İLİŞKİ 283
Phillips Eğrisi 283
Histerezis Hipotezi 286
Okun Yasası 287
PHILLIPS EĞRİSİ ANALİZİNE İKTİSAT OKULLARININ BAKIŞI 287
YAŞAMDAN 288
TEST-1 KURUM SORULARI 289
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 294
TEST-2 300
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 302

11. BÖLÜM Bütçe Açıkları ve Bütçe Politikası

BÜTÇE VE BÜTÇE AÇIĞI 309
Fiili Bütçe Açığı 309
Birincil Açık 310
Operasyonel Açık 310
Birincil Bütçe Dengesi 310
BÜTÇE AÇIĞININ FİNANSMANI İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR 312
Klasikler 312
Neo-Klasikler 312
Ricardocu Eşdeğerlik Teoremi (İyimser Görüş) 312
Hoş Olmayan Monetarist Aritmetik (Sorgeat-Wallace) 312
İÇ BORÇLANMA KAYNAKLARI 312
Devletin İç Borçlanma Senetleri 313
Türkiye'de Bütçe Açığı Politikasından Kurtulmayı Engelleyen Sorunlar 313
YAŞAMDAN 314
TEST-1 KURUM SORULARI 315
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 317
TEST-2 319
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 320

PARA-BANKA-KREDİ

12. BÖLÜM Para Ekonomisine Giriş

PARANIN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ 325
PARANIN FONKSİYONLARI (İŞLEVLERİ) 326
Para Sistemleri 327
T.C. MERKEZ BANKASI PARA ARZI TANIMLARI 328
PARA ARZINA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR 329
TEST-1 KURUM SORULARI 330
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 331
TEST-2 332
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 334

13. BÖLÜM Kaydi Para Yaratma Süreci ve Para Arzının Belirlenmesi

KAYDİ PARA YARATMA SÜRECİ 337
MEVDUAT YARATILMA SÜRECİNDE SIZINTILAR 341
PARA ARZINI BELİRLEYEN FAKTÖRLER 343
PARA TABANI - PARA ARZI İLİŞKİSİ 346
Para Çarpanı 347
PARA ARZI EĞRİSİ 349
TEST-1 KURUM SORULARI 350
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 352
TEST-2 354
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 358

14. BÖLÜM Merkez Bankası

MERKEZ BANKASI 363
Merkez Bankasının Tarihçesi 364
MERKEZ BANKASININ FONKSİYONLARI 365
MERKEZ BANKASININ GÖREV VE YETKİLERİ 365
MERKEZ BANKASININ ÖRGÜTSEL YAPISI 367
MERKEZ BANKASININ BAĞIMSIZLIĞI 367
T.C. MERKEZ BANKASI ANALİTİK BİLANÇOSU 368
T.C. MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU 369
Merkez Bankasındaki Gelişmeler 373
TEST-1 KURUM SORULARI 375
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 376
TEST-2 377
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 380

15. BÖLÜM Para Politikası Amaçları ve Araçları

PARA POLİTİKASININ AMAÇLARI 385
PARA POLİTİKASININ ARAÇLARI 386
Açık Piyasa İşlemleri 386
Zorunlu Rezerv Oranı (Tercihli Munzam Karşılık Oranı) 387
Reeskont Oranlarının Tespiti 387
Mevduat Faizi Kontrolü 388
Kredi Tavanı 388
Disponibilite Oranı 388
Asgari Ödeme Oranı 388
İthalat Teminatları 388
Zorunlu Döviz Devir Oranı 388
Selektif Kredi Denetimleri 388
REZERV PİYASASI VE FAİZ ORANLARI 389
TEST-1 KURUM SORULARI 390
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 392
TEST-2 394
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 396

16. BÖLÜM Döviz Kuru ve Döviz Kurunun Belirlenmesine Yönelik Modeller

DÖVİZ KURU 401
DÖVİZ KURU SİSTEMLERİ 402
DÖVİZ PİYASASINDA DENGE 403
DÖVİZ KURUNUN BELİRLENMESİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR 404
Satın Alma Gücü Paritesi Yaklaşımı 405
Faiz Paritesi Şartı 405
Ödemeler Bilançosu Yaklaşımı 406
Mali Varlıklar Yaklaşımı 406
Parasal Yaklaşım 406
Portföy Dengesi Yaklaşımı 407
TEST-1 KURUM SORULARI 408
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ 411
TEST-2 414
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ 416

17. BÖLÜM Para Politikasının Yürütülmesinde Hedeflerin Kullanımı

HEDEF KULLANMA STRATEJİSİ....421
PARA POLİTİKASININ HEDEFLEME STRATEJİSİ....421
UYGUN HEDEF SEÇİMİ DENGESİZLİKLER....421
PARASAL BÜYÜKLÜKLERİN HEDEFLENMESİ....423
DÖVİZ KURU HEDEFLEMESİ....424
Para Kurulu....425
Döviz Piyasasına Müdahalenin Etkileri....427
ENFLASYON HEDEFLEMESİ....428
ENFLASYON HEDEFLEMESİNDE TAYLOR KURALI....431
DEZENFLASYONLA İLGİLİ GÖRÜŞLER....432
TEST-1 KURUM SORULARI....433
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ....435
TEST-2....437
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ....440

18. BÖLÜM Finansal Piyasalar ve Finansal Araçlar

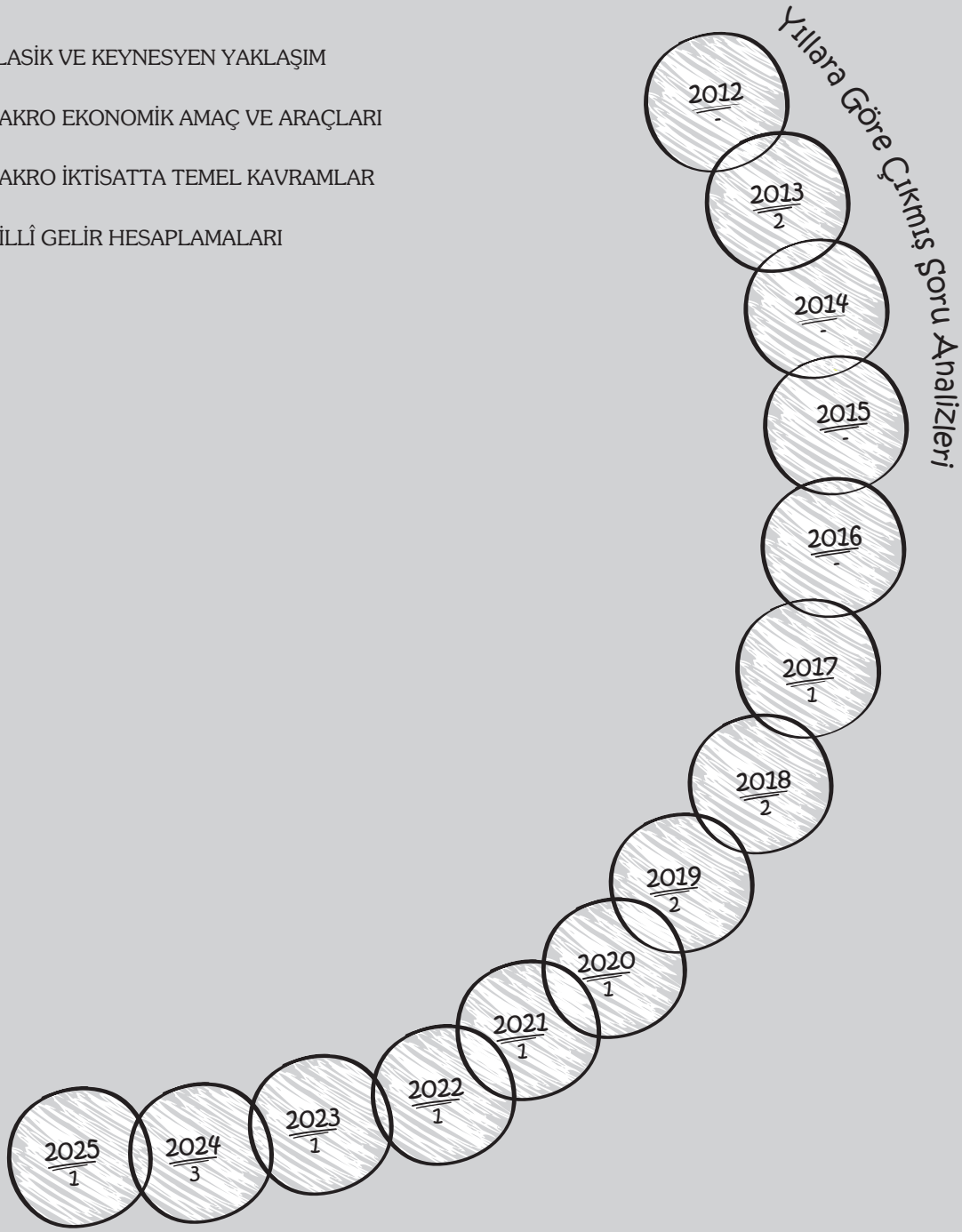
FİNANSAL PİYASALARIN FONKSİYONLARI VE YAPILANMASI....445
PARANIN ZAMAN DEĞERİ....447
PORTFÖY TERCİHİ....449
FAİZ ORANININ BELİRLENMESİ....450
TAHVİL PİYASASI VE DENGE FAİZ ORANININ DEĞİŞMESİ....451
FAİZ ORANLARININ YAPISI....454
HİSSE SENEDİ DEĞERLEMESİ VE FİYATLARININ BELİRLENMESİ....455
Markow Bekleyişler....457
Uyumcu Bekleyişler....457
Rasyonel Bekleyişler....457
Etkin Piyasalar Hipotezi....457
TÜREV ÜRÜNLER....458
TEST-1 KURUM SORULARI....459
TEST-1 KURUM SORULARI ÇÖZÜMLERİ....461
TEST-2....465
TEST-2 ÇÖZÜMLERİ....469

Kurum Soruları

İDARİ YARGI HÂKİMLİĞİ 2006/2008/2010 475
KAYMAKAMLIK 2006/2007/2008/2009/2010/2011/2012 477
SAYIŞTAY 2006/2007/2008/2011/2012 486
ZİRAAT BANKASI 2007/2008 497
HALK BANKASI 2008/2009 500
MİLLÎ EMLAK UZMANLIK - DENETMENLİK 2008/2009/2011 503
MALİ HİZMETLER VE DEVLET MALLARI UZMANLIĞI 2008/2010/2011 505
KARMA KURUM SORULARI 508
CEVAP ANAHTARLARI 523
ÖNEMLİ NOTLAR 525
KAYNAKÇA 564

MAKRO İKTİSADA GİRİŞ

- KLASİK VE KEYNESYEN YAKLAŞIM
- MAKRO EKONOMİK AMAÇ VE ARAÇLARI
- MAKRO İKTİSATTA TEMEL KAVRAMLAR
- MİLLÎ GELİR HESAPLAMALARI

"Güçlük, yeni düşünceleri anlamakta değil, insan ruhunun her köşesine dal budak sarmış olan ve içimizden çoğunun aynı formasyonu almış bulunduğu eski düşüncelerden kurtulabilmektir."

J. M. KEYNES

BÜYÜK BUNALIM (1929-1939)

"Okuma Parçası"

Amerika Birleşik Devletleri 27 Ekim 1929 tarihinden önce birçok depresyon atlatmış olsa da hiçbiri Wall Street'i vuran **"Kara Perşembe"** kadar şiddetli ve uzun olmamıştı. Başlangıçta ekonomistler ve liderler bunu küçük bir kaza belki de piyasaların kendini ayarlaması olarak görüyorlardı. Ne olursa olsun bu durum, ulusun Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşadığı durgunluktan daha kötü olamazdı.

Ancak kısa bir süre içinde rakamlar iyimserleri haksız çıkarttı. Depresyon hızla kötüleşiyordu. 1933 baharında Roosevelt başkanlık yemini ederken işsizlerin sayısı **8 milyondan 15 milyona çıkmış** (kabaca tarım dışı iş gücünün üçte biri) ve **GSMH 103,8 milyar dolardan 55 milyar dolara** düşmüştü. Roosevelt resmen göreve başladığı gün Missippi'deki çiftliklerin yüzde kırkı açık arttırmadaydı. Ekonomik bunalım dünya çapında yaşanmasına karşın **Almanya dışında hiçbir ülkede işsizlik oranları bu kadar yüksek düzeye ulaşmamıştı.**

Bütün bunlardan en çok etkilenen yoksullardı. 1932 yılında Harlem'de işsizlik oranı yüzde 50 iken 1935'te siyahlar tarafından sahip olunan ya da yönetilen mülkiyetin oranı yüzde 5'e düşmüştü. ABD'nin orta bölgelerindeki çiftçiler ekonomik dalgalanmaların yanı sıra bir de toz fırtınaları yüzünden çok daha zor durumdaydılar. Okullar azalan ödenekler yüzünden hem okul saatlerini hem de eğitim yılını azaltmak zorunda kaldılar.

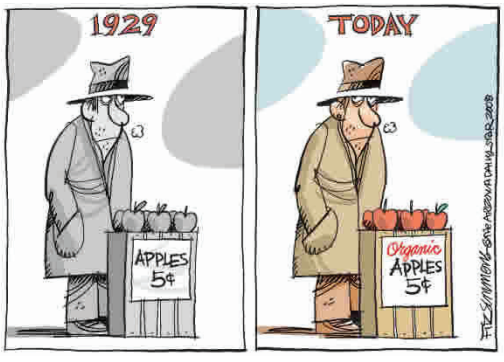
Krizin genişliği ve derinliği Büyük Bunalımı doğurdu. **Kimse krize karşı en iyi çarenin ne olduğunu bilmiyordu.** Başkan Roosevelt devlet yardımının iyilikten çok zarar getireceğine inanıyor, işsizlere ve evsizlere yapılacak yardımın yerel yönetimler ve hayır kuruluşları tarafından sağlanması gerektiğini düşünüyordu. 1931 yılına gelindiğinde, kimi eyaletler yerel topluluklara yardımda bulunmaya başlamışlardı. Roosevelt ve New York Valisi, Harry Hopkins ve Frances Perkins ile çalışarak doğrudan iş yardımı programı başlattılar. Bu program çok az kişiye yardımcı olabildi. 1932 yılına kadar işsiz ailelerin yalnızca dörtte biri herhangi bir yardım alabilmiştir. 1,5'i yardımlara ayrılmış ve kişi başına düşen ortalama yardım miktarı 1.67 dolar olmuştu. Yardım çabalarının asıl yükünü çeken vatandaşlarsa iflas tehlikesinin eşiğindeydiler. 1932 yılında Cook County (Chicago) itfaiyecileri, polisleri ve zaten sekiz aydır maaşlarını alamayan öğretmenleri işten çıkarttı. Evsiz kampları bütün ülkede görülmeye başlanmıştı.

Bunalımın zarar verdiği kişilerde öfkeden çok şaşkınlık vardı. Çoğu işsiz kaldıktan sonra ümitsizliğe kapılıp utanç içinde yaşamaya başladılar. İntihar oranı 100.000 kişide 14'ten 17'ye yükselmişti. Yapılan protestolar yerel düzeydeydi: "Çiftlik tatilleri": Çiftçiler birbirlerinin mallarını açık arttırmalarda satın almıyorlar, komşularının haczedilen mallarının geri dönmesini sağlıyorlar ve açlık yürüyüşleri yapıyorlardı.

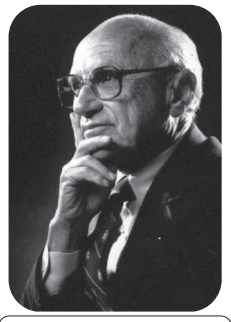
Protestolara karşı direniş de sıklıkla şiddete dönüşüyordu. Dearborn açlık yürüyüşünde tankların ve makinalı tüfeklerin eşliğinde 1000 asker bulunurken dört gösterici de vurularak öldürülmüştü.

Roosevelt, sonunda sorunlara tepeden bakmayı bıraktı ve Amerikan ekonomisini düzeltmek, işsizlik yüzünden sıkıntı çekenlere yardımcı olmak ve sistemi bir daha böylesi büyük krizlerin yaşanmaması için yeniden yapılandırmak üzere, federal düzeyde fonlarla beslenen bir dizi programı uygulamaya koydu. Ancak, New Deal, GSMH'nın 1929 yılı düzeyine geri dönmesini sağlamış, bankacılık ve refah alanlarında temel reformları beraberinde getirmişse de Roosevelt, bunalımın sonuna kadar, bütçe açıkları verilmesini kabul etmemiştir. Ne zaman ki federal devlet, İkinci Dünya Savaşı yüzünden halkı karneye bağladı, savunma sanayisinde altı milyon kişiye iş verdi, altı milyon kişiyi de askere aldı, büyük bütçe açıkları vermeye başladı **Büyük Bunalım o zaman gerçekten sona erdi.**

Kaynaklar: Leuchtenburg, *William E. Frannklin D. Roosevelt and the New Deal, 1932-1940.* New York: Harper Torchbooks, 1963.
McElvaine, Robert S. *The Great Deppression: America, 1929-1941*. New York: Times Books, 1993.

TALEP VE ARZ YANLI İKTİSADİ GELENEKLER	
TALEP YANLI OLANLAR	**ARZ YANLI OLANLAR**
✓ *Ortodoks Keynescilik (Neo Klasik, Keynesci Sentez)* ✓ *Post Keynesyenler* ✓ *Yeni Keynesyenler* ✓ *Alman Tarihçi Okulu* ✓ *Marksist İktisat*	✓ *Klasikler* ✓ *Yeni Klasikler* ✓ *Reel Konjoktür Yaklaşımı* ✓ *Avusturya Okulu* ✓ *Neo Klasikler* ✓ *Monetaristler*

M. FRİEDMAN (1912-2006)

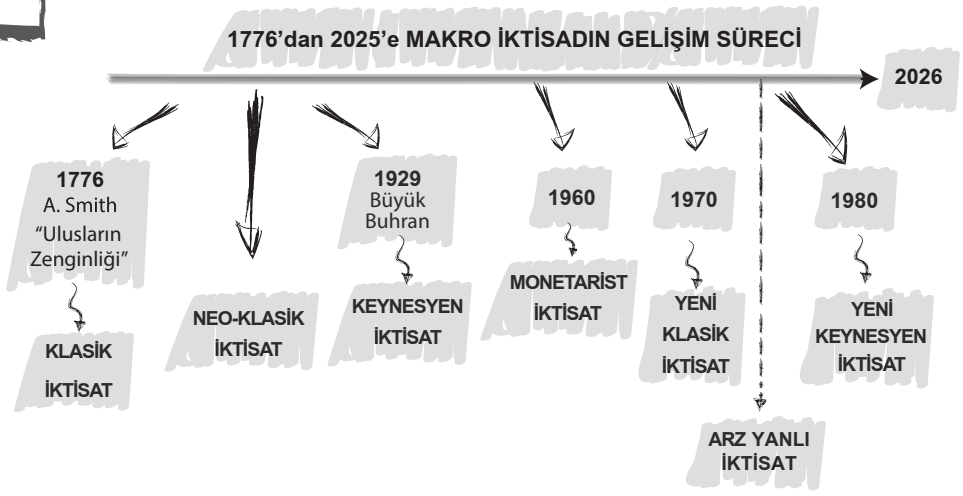
Nobel ödüllü ABD'li iktisatçının en ünlü eseri 1976 yılında yayımlanmış olan **"Paranın Miktar Teorisi Üzerine Çalışmalar"**dır. Neo-liberal düşüncenin günümüzdeki temsilcisi olan Friedman, ABD'de Ulusal Ekonomi Araştırmaları Bürosu (NBER)'e girmiş ve burada ünlü iktisatçı Simon Kuznets ile birlikte çalışmıştır. Önceleri Keynesyen görüş çizgisinde olan iktisatçı, sonradan Chicago Üniversitesi'ndeki çalışmasıyla bu düşünceden ayrılmıştır. Friedman'ın ekonomik liberalizmi, ABD'de R. Reagon'a, İngiltere'de M.Thatcher'a ve ülkemizde T. Özal'a model olmuştur.

Monetarist (Parasalcı) Yaklaşım

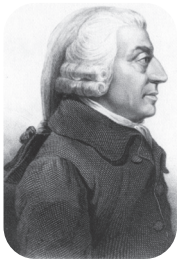
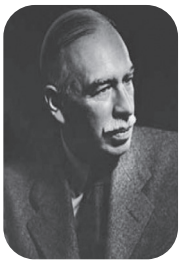
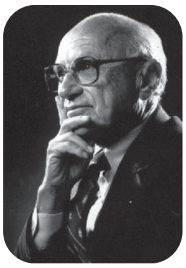
- ✓ **1960'lı yıllarda** dikkat çeken parasalcı yaklaşımın öncüsü **M. Friedman**'dır.
- ✓ **Para arzının** önemine dikkat çeken bir yaklaşımdır.
- ✓ Ekonomideki istikrarsızlıkların nedeni **para arzındaki düzensiz dalgalanmalardır.** Parasalcılara göre Keynesyen politikalar **kısa dönemde** gelirde artış sağlayabilir fakat **uzun dönemde** mutlaka fiyatları arttırır (enflasyon).
- ✓ **Sürekli gelir** hipotezi geçerlidir.
- ✓ **Doğal işsizlik oranı** vurgulanır.
- ✓ Borçlanma özel sektörden olursa faizler artar, "**dışlama etkisi**" oluşur.
- ✓ **Enflasyon** her zaman her yerde **parasal** bir olgudur.
- ✓ **Sıkı para politikası** enflasyonla mücadelede esastır.
- ✓ Para arzı artışı büyüme ve enflasyona göre sağlanmalıdır **(Sabit parasal artış).**
- ✓ Monetaristlere göre büyük buhranın nedeni de **yanlış daraltıcı para politikalarıdır.**
- ✓ Ekonomide **sabit parasal artış kuralını** vurgulayan Monetaristler, kâr beklentisiyle yatırımlarını artıran firmaların yarattığı gelir artışı durumunda herhangi bir **müdahalede bulunulmaması** gerektiğini düşünürler.
- ✓ Emek arzı **beklenen reel ücretin** artan fonksiyonudur.

Makro Ekonominin Performans Göstergeleri

Enflasyon oranı	$(P_2 - P_1 / P_1 \times 100)$
İşsizlik oranı	(İş gücü − çalışan / iş gücü x 100)
Büyüme oranı	$(Y_2 - Y_1 / Y_1 \times 100)$

MAKRO EKONOMİK KURAMLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

KONU	KLASİK	KEYNESYEN	MONETARİST
Ekonominin Dengesi	*Uzun vadede tam istihdamda dengede*	*Doğal olarak tam istihdamın altında dengesiz*	*Uzun vadede tam istihdamda dengede*
Fiyat-Ücret Esnekliği	*Evet*	*Hayır*	*Evet*
Paranın Dolaşım Hızı	*İstikrarlı (sabit)*	*İstikrarsız (sabit değil)*	*İstikrarlı, öngörülebilir.*
Enflasyon Nedeni	*Aşırı para arzı*	*Aşırı toplam talep*	*Aşırı para arzı*
İşsizliğin Nedenleri	*Kısa vade fiyat ve ücret ayarlaması*	*Yetersiz toplam talep*	*Kısa vade fiyat ve ücret ayarlaması*
Para Politikasının Etkisi	*Toplam talep ve fiyatları değiştirir.*	*Yatırımı ve gerçek GSYİH'yi etkileyen faiz oranlarını değiştirir.*	*Toplam talep ve fiyatları değiştirir.*
Maliye Politikasının Etkisi	*Zorunlu değil toplam talebi değiştirir.*	*Harcama çarpanı*	*Dışlama etkisi nedeniyle etkisiz*

Kaynak: Irvin B. TUCKER, Makroekonomiks for Today, Second Edition, South-Western College Publishing, Newyork 1999, s.384

Klasik iktisadi düşünceye göre kapitalist piyasa ekonomisi için temel kural:

- ✓ Tam rekabet koşulları
- ✓ Tam istihdam'dır.

Klasiklere göre ekonomi **tam rekabet** koşullarında daima kendiliğinden **tam istihdam** üretim ve gelir düzeyinde dengededir.

Keynesyen Model'e göre dışa açık bir ekonomide sızıntılarla sisteme yapılan ilaveler dikkate alındığında denge;

(S – I) = (G – T) + (X – M)

(S – I) + (T – G) = (X – M)

* "Herkes için iktisat" JIM STANFORD